

Проект „Развитие на фискалната децентрализация и подобряване на финансовото управление на местно ниво в България“

Въведение в бюджетирането с гражданско участие

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

БЮДЖЕТИРАНЕ С ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ

- Демократичен процес, при който членовете на общността решават как да се изразходва част от публичния бюджет.
- Гражданите участват в поредица от открити, съвещателни срещи за обсъждане на касаещи общността въпроси и за определяне на приоритетите по отношение на разходите и играят пряка роля при решаването как и къде да се изразходват ресурсите.
- Бюджетирането с гражданско участие е признато като ефективен начин за използване на публичните средства и подобряване на фискалните резултати на държавите, включително чрез намаляване на корупцията.

Въпроси към участниците:

Какви подходи за ангажиране на гражданите познавате?

Ефективни ли са и защо?

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Каква е ползата за общината?

- Прозрачност и откритост на решенията
- Нови, нестандартни, иновативни решения
- Допълнителни данни и информация за различни групи
- Партньорства в общността
- По-висока информираност и компетентност на гражданите
- По-висока активност (и по време на избори)
- Мотивация и ангажираност с изпълнението и поддръжката
- Повишено доверие и легитимност на решенията

Предпоставки за успешна гражданска ангажираност

- **Цел** - ясно разбиране на целта, която градът иска да постигне
- **Ресурси** - време/крайни срокове, финансови ресурси, информация, знания и др.
- **Налични партньори** - целева група, организации, които вече работят с нея
- **Открита комуникация** - причина и логика на ангажирането, очаквания
- **Определяне на най-добрия метод** – в зависимост от местния контекст и потенциал
- **Оценка** - оценка на успеха, показатели
- **Обратна връзка** - изграждане на доверие

Кога обикновено се появяват препятствията?

- Лошо комуникиране и неразбираем език
- Темата за дискусия не е от голямо значение за местната общност
- Дадена информация не се използва
- Липса на обратна връзка за техния принос

РЕЗУЛТАТИ

Какво се променя благодарение на процеса

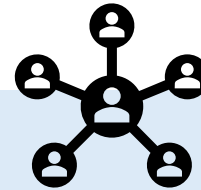
Хора

Граждански и съвестателни компетенции

Нагласи и ценности, подкрепящи разрешаването на конфликти

По-голяма ангажираност на гражданите (избори и друго участие на индивидуално ниво)

По-силни взаимоотношения с различни членове на общността и институции

Общност

По-голямо участие на общността, по-малко формални колективни действия

Положително въздействие върху благосъстоянието на общността

По-силно гражданско общество

Нови възможности за финансиране на граждански инициативи

Община

Повече приходи от местни данъци

Ясна представа за обществените приоритети - публичните средства се харчат по различен начин

Нова публична инфраструктура и програми; иновативни решения

Нови практики за вземане на решения и нови пространства за съвместно управление

По-силни връзки и взаимно доверие между местни власти, местни организации и жители

По-голяма ефективност в публичните разходи

Различни модели и инструменти за бюджетиране с гражданско участие

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Различни модели и инструменти за бюджетирание с гражданско участие

ОБЩНСКИ
ФОНДОВЕ
ЗА
ПОДКРЕПА
НА
МЕСТНИ
ИНИЦИАТИВИ

УСТОЙЧИВИ МЕСТНИ РЕСУРСИ ЗА
РАЗВИТИЕ И АКТИВНО УЧАСТИЕ НА
ОБЩНОСТТА

Различни модели и инструменти за бюджетирание с гражданско участие

УСТОЙЧИВ МЕСТЕН РЕСУРС

- ЗАКОНОСЪОБРАЗНОСТ/ ЛЕГИТИМНОСТ: създават се и се управляват по правила, взети с решение на общинския съвет;
- СТАБИЛНОСТ И РЕГУЛЯРНОСТ: базирани са на общинския бюджет и се планират всяка календарна година;
- ПРЕДВИДИМОСТ: отговарят на обществени очаквания за финансов ресурс, стимулиращ редовно и очаквано местната гражданска активност; прозрачни и открити процедури;
- УЧАСТИЕ И ПАРТНЬОРСТВО: дават възможност за участие на гражданите при формиране и осъществяване на местни политики;
- ЕФЕКТИВНОСТ: Решават конкретни проблеми на общността.

КАК СЕ СЪЗДАВА И ФУНКЦИОНИРА ОБЩНСКИ ФОНД ЗА МЕСТНИ ИНИЦИАТИВИ

Решение на
общински
съвет и приет
правилник

Гласуван фонд в
общинския
бюджет за
календарната
година

Определяне на
приоритетите и
насоките на
сесиите

Процедура за
обявяване на
сесия, подаване,
оценка, избор на
местни инициативи

Изпълнение,
мониторинг,
отчитане и
резултати

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Различни модели и инструменти за бюджетиране с гражданско участие

ОТ КОГО
ЗАВИСИ

ОБЩИНА

- Общински съвет
- Общински кмет
- Общинска администрация

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Различни модели и инструменти за бюджетиране с гражданско участие

**ОТ КОГО
ЗАВИСИ**

Правилник за организацията, дейността и управлението на общински фонд за подкрепа на местни инициативи

https://www.peshtera.bg/index.php?option=com_content&view=article&id=4853:2018-10-04-11-57-57&catid=7:pravilnici&Itemid=17

Co-funded
by the European Union

COUNCIL OF EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Различни модели и инструменти за бюджетиране с гражданско участие

ОТ КОГО
ЗАВИСИ

ГРАЖДАНСКИ СЕКТОР

- Обществен съвет
- Консултативен съвет
- Настоятелство/ Управителен съвет

Co-funded
by the European Union

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Различни модели и инструменти за бюджетиране с гражданско участие

ОТ КОГО ЗАВИСИ

- юридически лица с нестопанска цел
- читалища и читалищни сдружения
- сдружения на собствениците по ЗУЕС
- общински културни институти
- неформални граждански обединения

Различни модели и инструменти за бюджетиране с гражданско участие

ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

- финансов и административен ресурс на местната власт;
- дарителство и принос във финансови средства, материали, техника и консумативи на гражданите и местния бизнес;
- доброволен труд и участие на заинтересованите граждани;
- организационен и административен капацитет, и лидерството на местните организации.

Различни модели и инструменти за бюджетиране с гражданско участие

ВИДОВЕ ОБЩНСКИ ФОНДОВЕ ЗА ПОДКРЕПА НА МЕСТНИ ИНИЦИАТИВИ

- Общински фонд за местни инициативи управляван пряко от общинската администрация;
- Общински фонд за местни инициативи с външен администратор;
- Общински тематичен фонд за местни инициативи;
- Общински фонд по програма обществен форум.

РЕЗУЛТАТИ & ПОЛЗИ

АХААА
ГРАЖДАНИТЕ
РАЗБИРАТ ПРОЦЕСИТЕ
И НЕ СЕ ЯДОСВАТ ☹

АНГАЖИРАНА Е
ОБЩНОСТТА,
А НЕ САМО
ЛИЧНОСТТА

30% ПО-ВИСОКА
СЪБИРАЕМОСТ
НА ДАНЪЦИ

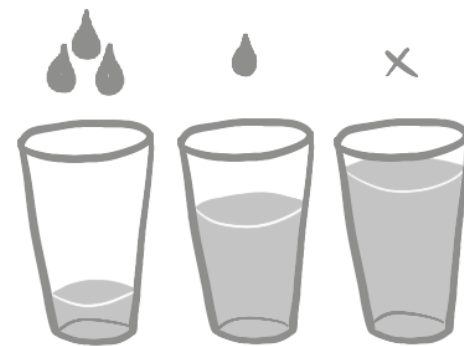

ХОРАТА ЗНАЯТ КАК
СЕ ИЗПОЛЗВАТ И
ИМАТ ДОВЕРИЕ В
СИСТЕМАТА

НО ОТНЕМА ВРЕМЕ

ФОКУСИРАНО
ИЗПОЛЗВАНЕ
ПРИ МАЛЪК
БЮДЖЕТ

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Основни етапи на бюджетиране с участие

1. ПОДГОТВИТЕЛНА ФАЗА
2. РАЗРАБОТВАНЕ НА ПРОЕКТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ
3. ОЦЕНКА НА ДОПУСТИМОСТ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ
4. ГЛАСУВАНЕ
5. РЕЗУЛТАТИ, ФИНАНСИРАНЕ И РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПРОЕКТИТЕ
6. ОЦЕНКА

Основни етапи на бюджетиране с участие

Диалог и съюзи - подкрепа от местна
власт, гражданско общество

**Модел на БГУ и критерии за допустимост
на проектите**

Ситуационен анализ -
проучване на нуждите на
населеното място, на
нормативната база и
съществуващи практики

Управляващ екип

Подготовка на материали -
формуляри за проектни
предложения, за оценка,
бюлетини за гласуване

**Заинтересовани
страни**

**ПОДГОТВИТЕЛНА
ФАЗА**

**Информационна и комуникационна
кампания**

Финансов ресурс -

между 1 и 15 % от общия бюджет

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Разработване на предложения за проекти и гласуване

Техническа оценка на проектите - ръководният екип оценява дали предложенията са реализируеми - цена, ресурс на общината, в компетенциите на местните органи ли е, съответствие с местните стратегии и устойчивост

Избор на технически допустими предложения за проекти чрез гласуване - бюлетини и урни, онлайн или съчетание от двете

Брейнсторминг на идеи
- провеждане на публични обсъждания и гласуване за отсяване на предложенията

Основни етапи на бюджетиране с участие

Резултати, финансиране и реализация на избраните проекти

Оценка на процеса-

за оптимизацията на БГУ е важно да се събират данни от всички участници в процеса както преди, така и в края на проектния цикъл.

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Проект „Развитие на фискалната децентрализация и подобряване на финансовото управление на местно ниво в България“

За допълнителна информация

д-р Георги Петров, 0896669222, g.petrov@fgu.bg

Диана Андреева, 0887654370, diana.andreeva.an@gmail.com

Този документ е изготвен с финансовата подкрепа на Европейския съюз и Съвета на Европа в рамките на проекта „Развитие на фискалната децентрализация и подобряване на финансовото управление на местно ниво в България“. Проектът е съфинансиран от Европейския съюз (чрез Инструмента за техническа подкрепа) и Съвета на Европа и изпълняван от Експертния център за добро управление към Съвета на Европа в сътрудничество с Европейската комисия. Отговорността за съдържанието ѝ се носи единствено от автора (авторите). Изразените в нея възгледи по никакъв начин не могат да бъдат възприемани като отражение на официалното становище на Европейския съюз или на Съвета на Европа.

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe